

their effective studying are applied to. Modeling in theoretical research assists the construction of the new, which doesn't exist in teaching practice. On the base of real processes, taking into consideration the tendencies to the development, the key ideas conduct the imaginary composing or exactly the state of analyzed system and ways for its optimization are modeled. Modernization of students philological training corresponding to the functions teaching practice complication stipulates necessity of pedagogical activity modeling on the base of new approaches and principles, structuring of pedagogical knowledge in the form of role situations, using of role perspective non-standard technologies in realization of the strategy of this training quality raising and effectiveness of future teachers-philologists' professional development training. The structural model helps to achieve the predicted aims of modern teacher's professional image formation and predicts:

1) the underlining of the role perspective as the strategy of future teachers-philologists' philological training quality raising (each student's professional development and formation readiness to the educational problems creative solving);

2) teaching tasks concretization which discover the contents of the role perspective and define the forms, methods and ways of its achievement;

3) structuring adequate to the purpose and tasks contents, which discovers the bases of philological sciences and the character of pedagogical activity, problems and merits of pedagogical profession, choosing of methods, forms and ways of the role perspective achievement as the strategy of future teachers-philologists' training quality raising;

4) the subsequence of the expected purpose and tasks achievement, students' aspiration to the achievement of the concrete purpose and transition to the new perspectives of future teachers-philologists' professional development.

Keywords: modeling, training quality raising, role perspective, model of specialist's training, competence of competency.

Подано до редакції 25.12.2013

УДК 378:811.111

Н. В. Якимчук

ВІДБІР ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ

У статті розглядається проблема відбору й організації навчального матеріалу для формування англomовної граматичної компетентності майбутніх філологів засобами інтерактивного навчання. Описано способи організації граматичного матеріалу; визначено й обґрунтовано одиницю та критерії відбору мовленнєвого матеріалу для інтерактивного навчання граматики.

Ключові слова: відбір та організація навчального матеріалу, одиниця відбору, критерії відбору, текст, граматична компетентність, інтерактивне навчання, комунікативно-когнітивний підхід.

Навчання граматичного аспекту мовлення є однією з найважливіших складових процесу навчання іншомовного спілкування, оскільки повноцінна мовленнєва взаємодія практично неможлива без сформованих граматичних умінь та навичок. Володіння граматичною компетентністю забезпечує правильне сприйняття чужих думок та грамотне оформлення власного висловлювання, допомагає уникати помилок і непорозуміння між співрозмовниками.

На сучасному етапі спостерігається тенденція зміни традиційних способів подачі навчального матеріалу, закріплення та контролю навичок і вмінь новими концепціями, що відображають перемиїни у поглядах на технологію навчання. Новим умовам навчального процесу відповідає інтерактивна методика навчання, яка характеризується врахуванням індивідуальних особливостей, потреб, інтересів та особистого досвіду студентів, створенням довірливих партнерсь-

ких стосунків між суб'єктами педагогічного процесу, орієнтацією на активність, творчість та самостійність студентів, різноманітністю форм та методів навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно, ми вважаємо, що застосування засобів інтерактивного навчання забезпечить оптимізацію й інтенсифікацію навчання іншомовної граматики. При цьому, на нашу думку, інтерактивне навчання граматики повинне ґрунтуватися на комунікативно-когнітивному підході, який відповідає принципам комунікативної спрямованості, свідомості й активності студентів.

Як відомо, для забезпечення ефективного навчання іноземної мови (далі – ІМ), в тому числі й навчання граматики, необхідно коректно відібрати й організувати навчальний матеріал.

Питання відбору й організації граматичного матеріалу знайшло своє відображення у дослідженнях І.Бім, О.Вовк, Н.Гальської, Н.Гез, Л.Орловської,

В.Осідак, Г.Рогової, Д.Руснак, Ю.Ситнова, С.Шатилова, Л.Широкова та ін. У зазначених працях окреслено підходи до відбору й організації мовно-мовленнєвого матеріалу для формування граматичної компетентності, визначено принципи та критерії відбору відповідно до прийнятого автором підходу. Втім, відкритою залишається проблема відбору й організації матеріалу для інтерактивного навчання англомовної граматики студентів-філологів, зокрема студентів першого року навчання, в межах комунікативно-когнітивного підходу.

Отже, **мета статті** – визначити й обґрунтувати способи організації та критерії відбору навчального матеріалу для формування англомовної граматичної компетентності (далі – АГК) майбутніх філологів засобами інтерактивного навчання (на прикладі граматичної структури (далі – ГС) *Passive Voice*).

У науково-методичній літературі виділяють три способи організації граматичного матеріалу: концентричний, системний та функціональний [23, с.87]. При концентричному способі організації граматичного матеріалу студенти знайомляться з певною ГС поетапно протягом довгого періоду часу. Системний спосіб передбачає одночасне введення цілої групи взаємопов'язаних одиниць, які утворюють лінгвістичну систему, наприклад, декілька видо-часових форм дієслова. При функціональному способі основою організації граматичного матеріалу виступають мовленнєві функції ГС.

Ми погоджуємось з Л. Широковою [23, с.87], що концентричний спосіб організації граматичного матеріалу є неприйнятним для навчання граматики на засадах комунікативно-когнітивного підходу, оскільки неможливо навчати мовленнєвій діяльності в одному граматичному часі. В руслі обраного нами підходу найефективнішим є поєднання системного та функціонального способів організації, тобто використання *системно-функціональної* організації граматичного матеріалу. Розглянемо її детальніше.

Системна організація граматичного матеріалу пов'язана з когнітивною основою навчання, а саме з оволодінням ІМ не лише як засобом спілкування, але і як засобом пізнання. Вона проявляється, з одного боку, в узагальненні окремих мовних фактів в групи, які являють собою лінгвістичні системи, наприклад, деякі форми видо-часової системи, з іншого боку, в послідовності пред'явлення мовного матеріалу, що сприяє порівнянню і зіставленню ГС, наприклад, *Passive Voice* і *Active Voice*, *Present Simple Passive* і *Present Continuous Passive*, *Past Simple Passive* і *Present Perfect Passive* і т.д.

Відповідно до функціональної організації граматичного матеріалу, яка пов'язана з комунікативною основою навчання, ГС повинні розглядатись з точки зору їх функціонування у мовленні. Відбір і опис комунікативно значущих якостей граматичних явищ пов'язані з виділенням комунікативних інтенцій, що реалізуються за допомогою даного граматичного

явища [23, с.88]. Так, комунікативні функції обраної для нашого дослідження ГС *Passive Voice* полягають: а) в ігноруванні суб'єкта дії (який є невідомим, неважливим чи очевидним або коли мовець не бажає його згадувати з причин ввічливості); б) у вираженні зацікавленості мовця у самій дії, а не в суб'єкті дії (наприклад, у газетних статтях, інформаційних повідомленнях, інструкціях та ін.). При цьому в процесі вивчення даної ГС слід звертати увагу студентів на функції певної видо-часової форми пасивного стану, як, наприклад, вираження а) дії, завершеної в минулому, б) послідовності дій в минулому, в) минулого стану чи звички за допомогою *Past Simple Passive* тощо. Функції видо-часових форм, які повинні бути засвоєні студентами першого курсу, визначені у чинній Програмі [16, с.52-54]. Однак на основі аналізу автентичних посібників і підручників з граматики англійської мови ми дещо уточнили й розширили список функцій, наведений у Програмі.

Варто зауважити, що комунікативна інтенція будь-якого висловлювання обумовлюється певною комунікативною ситуацією / певним контекстом. Контекст може бути як мовним (лінгвістичним), що передбачає співвідношення та послідовність мовних елементів в межах тексту, вплив жанру тексту на вибір певної ГС тощо, так і екстралінгвістичним (соціальним), що включає умови, предметний ряд, час і місце комунікації, самих комунікантів, їхні взаємовідносини тощо [15, с.41; 21, с.187]. Крім того, розрізняють експліцитний контекст, тобто контекст, явно виражений як вербальними, так і невербальними засобами, та імпліцитний контекст як певний вид пресуппозиції: це або фонові знання співрозмовників про попередню ситуацію, або ж знання попередніх текстів [21, с.187]. Саме вищезгадані параметри комунікативної ситуації / контексту обумовлюють мовленнєву поведінку і вибір мовних засобів для реалізації комунікативної інтенції партнерів по спілкуванню. Таким чином, основним засобом організації граматичного матеріалу виступає комунікативна ситуація, яка є основою застосування інтерактивних методів навчання, зокрема рольових і ділових ігор, в процесі формування АГК студентів-філологів. Як підкреслює Л.Орловська [12, с.44], комунікативні ситуації мають спиратись на життєвий досвід студентів, апелювати до їхніх інтересів, поглядів, емоційної сфери. Вони можуть створюватись за допомогою ілюстративної наочності, фонограми, відеофонограми або базуватись на прослуханому / прочитаному тексті.

Завершуючи аналіз системно-функціональної організації граматичного матеріалу, відзначимо, що такий спосіб організації матеріалу враховує провідні принципи інтерактивного навчання англомовної граматики: системна організація матеріалу базується на загальнодидактичних принципах свідомості та систематичності і послідовності, в той час як функціональна організація – на методичному принципі комунікативності.

Тепер розглянемо питання відбору мовленнєвого матеріалу для формування АГК майбутніх філологів, вирішення якого передбачає визначення одиниці та критеріїв відбору.

Одиницею відбору мовленнєвого матеріалу ми обрали, слідом за Д.Руснак [18], текст, оскільки саме у вигляді тексту функціонує мова як засіб спілкування [17, с.23]. Текст володіє основними властивостями комунікативного акту, насамперед смисловою завершеністю в межах певного відрізка комунікації та двосторонньою спрямованістю. Як підкреслює Г. Колшанський, мовленнєвий акт передбачає взаємодію двох комунікантів, які складають дві основи спілкування – породження й сприймання інформації, іншими словами, двостороннє функціонування висловлювання між адресатом і адресантом. Тільки у тексті, за твердженням автора, присутня ця двосторонність в експліцитній чи імпліцитній формі [5, с.12].

Виділимо фактори, які зумовлюють доцільність використання тексту як мовленнєвої одиниці для інтерактивного навчання англomовної граматики:

- Текст є одночасно і одиницею мови, і витвором мовлення, в ньому відбувається злиття і суто мовних ознак, які відображають закономірності структурної організації, і мовленнєвих, які відображають закономірності мовленнєвої комунікації. Таким чином, текст сприяє формуванню як лінгвістичної, зокрема граматичної, так і комунікативної компетентностей [18, с. 78].

- Мовлення – це природний стан мови, а його основна властивість – цілісність. Звідси можемо стверджувати, що слова виникають із цілісності мовлення, а не навпаки – мовлення будується із окремих слів і словосполучень. Відповідно, лексико-граматичні категорії, у нашому випадку ГС, виокремлюються з тексту і аналізуються як частини цілого [18, с.78].

- Текст виступає «природним» контекстом вивчення ІМ, оскільки він є зразком мовленнєвої комунікації носіїв мови, яка відповідає вимогам включення вивчення ГС у реальні ситуації спілкування. Саме у тексті розкриваються комунікативні функції ГС, й зокрема видo-часових форм пасивного стану [18, с. 78].

- Текст є цінним інформаційним та пізнавальним матеріалом [20, с.69]. В процесі роботи над текстом студенти отримують нові знання (мовні й професійні) та засвоюють мовленнєві, соціокультурні й інтелектуальні вміння [17, с. 28].

- Текст слугує стимулом для інтелектуальної та мовленнєвої активності студентів під час інтерактивної взаємодії, забезпечуючи їх опорою для формування думок, для створення власних висловлювань у відповідних ситуаціях спілкування, зокрема граматичними конструкціями, лексичними одиницями, мовленнєвими формулами, моделями іншомовної мовленнєвої поведінки, в тому числі й у професійній сфері [20, с.69-70].

Визначивши одиницю відбору мовленнєвого матеріалу для інтерактивного формування АГК студен-

тів-філологів, перейдемо до аналізу критеріїв відбору матеріалів.

За тлумачним словником української мови критерій – це підстава для оцінки, визначення або класифікації чого-небудь [9, с.7]. У методиці навчання ІМ під критеріями відбору розуміють правила відбору [1, с.117] або основні ознаки, за допомогою яких здійснюється якісна і кількісна оцінка матеріалу з метою його використання / невикористання у навчальному процесі [13, с.151]. При визначенні критеріїв відбору мовленнєвого матеріалу необхідно брати до уваги такі чинники, як мета навчання, умови організації навчального процесу, програмні вимоги [13, с.151], а також реальні потреби й інтереси студентів, їхні вікові особливості [22, с.151].

На основі аналізу науково-методичної літератури з питань відбору мовленнєвого матеріалу для нашого дослідження ми виділили такі критерії: 1) критерій автентичності; 2) критерій відповідності змістовно-мовних характеристик текстів програмним вимогам; 3) критерій пізнавальної цінності; 4) критерій комунікативної спрямованості; 5) критерій мотивуючої здатності; 6) критерій професійної спрямованості; 7) критерій обсягу. Розглянемо вищеперелічені критерії докладніше.

Найбільш визначальним критерієм відбору навчальних текстів в межах нашого дослідження виступає критерій *автентичності*, оскільки використання автентичного мовленнєвого матеріалу є однією з важливих умов інтерактивного навчання. Автентичні матеріали – це матеріали, взяті з оригінальних джерел, створених носіями мови і не призначених для навчальних цілей [3, с.62; 6, с.115; 7; 8; 10, с.11; 24, с.205]. До автентичних матеріалів належать газетні статті, спортивні колонки, туристичні проспекти, інструкції, листи, оголошення, театральні програмки / квитки, художні твори, різноманітні аудіо- і відеоматеріали (реклама, пісні, художні і документальні фільми, мультфільми, новини, телешоу) тощо. Такі автентичні тексти виступають зразком сучасної ІМ і створюють ілюзію участі у повсякденному житті країни, мова якої вивчається, що слугує стимулом для підвищення мотивації студентів [7; 8]. Однак, як підкреслюють вчені-методисти [11, с.11], не всі автентичні тексти можуть бути ефективно використані у навчанні ІМ, особливо на початковому етапі навчання, у зв'язку з труднощами мовного плану і невідповідністю конкретним задачам і умовам навчання. Тому для навчання ІМ, зокрема для навчання іншомовної граматики, окрім власне автентичних текстів, слід використовувати *навчально-автентичні тексти*, тобто тексти, адаптовані чи спеціально розроблені спеціалістами в навчальних цілях із збереженням основних рис автентичності [7; 8; 19]. Так, текст повинен зберегти автентичність лексики, фразеології й граматики, а також структурну (змістовну і формальну цілісність, логіко-граматичну зв'язність), функціональну (адекватність мовних засобів у певній ситуації) та змістовну (при-

родність ситуації, відображення особливостей культури і національної ментальності носіїв мови, інформативну й емоційну насиченість тощо) автентичність [10, с.13; 11, с.11-16].

Розглядаючи поняття автентичності, необхідно зазначити, що автентичність тексту «спрацює» в тому випадку, коли педагог зможе зробити автентичним процес роботи над цим текстом, а саме забезпечити автентичну мовленнєву взаємодію (інтерактивну автентичність) під час опрацювання тексту [10, с.11-12]. Мова йде про використання автентичних навчальних завдань, зосередженість як студентів, так і педагога на змісті іншомовної комунікації, автентичність мовленнєвої корекції (перепитування чи переформулювання педагогом думок студента у правильній формі), тобто про ті умови, які з легкістю реалізуються за допомогою застосування засобів інтерактивного навчання.

Не менш важливим критерієм під час відбору текстів для інтерактивного формування АГК є критерій **відповідності змістовно-мовних характеристик текстів програмним вимогам**, який тісно пов'язаний з критеріями тематичності та доступності. Даний критерій передбачає адекватність відібраних текстів темам, визначеним чинною Програмою [16, с.42-48] для засвоєння студентами першого курсу, а саме: Personal Identification, Family, There's no Place Like Home, Meals and Cooking, At Your Service, Seasons and Weather, Students' Life and Studies, Places. Крім того, зміст та мовне наповнення текстів повинні відповідати рівню володіння студентами ІМ (рівню В2, визначеного Програмою) та їхнім віковим особливостям. Щодо ГС Passive Voice, то, оскільки відповідно до програмних вимог студенти першого курсу повинні оволодіти такими видо-часовими формами, як Present Simple, Present Continuous, Present Perfect, Past Simple, Past Continuous, Past Perfect, Future Simple, Future Continuous, Future Perfect, відібрані тексти міститимуть усі видо-часові форми пасивного стану.

Наступним критерієм є урахування **пізнавальної цінності**, яка важлива в інформативному, соціокультурному і країнознавчому плані [20, с.71]. **Інформативність** тексту розглядається вченими як ступінь його смисло-змістової новизни для читача [3, с.62]. Беручи до уваги цю специфіку, можна стверджувати, що пізнавальну цінність несе текст, в якому вміщена нова, актуальна й змістовна інформація, яка буде цікавою і корисною для майбутнього вчителя ІМ. Отже, при відборі текстового матеріалу для навчання граматики перевагу слід надавати текстам, які відповідають потребам сучасності, відображають стан певної проблеми в останні роки, за винятком тих, які містять важливі історичні факти, відображають культуру країни, мова якої вивчається, в минулому і її розвиток до сьогодення. Однак існує думка, що іноді інформативну цінність тексту може замінити емоційна або естетична цінність, коли інформація у тексті може бути відомою, але у студента виникають позитивні емоції при читанні [6, с.113].

З огляду на той факт, що вивчення культури іншого народу засобами мови, якою він розмовляє, є одним із важливих аспектів діалогу культур у сучасному світі [2], вважаємо за необхідне враховувати й **соціокультурну і країнознавчу цінність** мовленнєвого матеріалу. Так, відібрані тексти повинні містити 1) культурно-країнознавчу інформацію, тобто відомості історико-культурного, соціокультурного характеру, зі сфери літератури, мистецтва, музики, географії тощо; 2) лінгвокраїнознавчу інформацію, тобто лексичні одиниці та ГС з соціокультурним компонентом; та 3) соціолінгвістичну інформацію, яка відображає стандарти комунікативної поведінки носіїв мови, комунікативну техніку та прийоми запобігання виникнення проблем у спілкуванні (наприклад, уникання тем «табу») [14].

Застосування наступного критерію – критерію **комунікативної спрямованості** – означає відбір текстів, орієнтованих на вирішення певних комунікативних завдань, тобто тих текстів, зміст яких сприятиме створенню на занятті комунікативних ситуацій для розвитку граматичних навичок усного мовлення і дозволить студентам реалізувати їхні мовленнєві наміри.

Як слушно зауважує Л. Конопленко [6, с.114], у навчальному процесі необхідно досягти оптимального рівня мотивації та емоцій студентів-читачів. Виходячи з цього, вагомим критерієм відбору текстів для інтерактивного навчання граматики ми вважаємо критерій **мотивуючої здатності**. Даний критерій забезпечується через відбір текстів, здатних збуджувати у студентів насамперед цільову мотивацію, яка породжується чітким усвідомленням як кінцевої мети вивчення ІМ, так і цілей виконання кожного завдання, що мають відповідати реальним цілям спілкування, а також мотивацію успіху, країнознавчу, естетичну й інструментальну мотивацію [4, с. 75]. Урахування інструментальної мотивації при формуванні АГК майбутніх філологів передбачає створення можливостей для особистісного самовираження студентів, що здійснюється через інтерактивну взаємодію в процесі опрацювання текстового матеріалу. При цьому важливо, щоб студент міг виразити себе, реалізувати свій творчий потенціал через ті форми та методи інтерактивного навчання, які йому найбільше подобаються.

Особливістю навчання ІМ на філологічних факультетах педагогічного ВНЗ є те, що студенти повинні оволодіти ІМ не лише як інструментом міжкультурної комунікації, але й як засобом майбутньої педагогічної діяльності, на чому наголошують чимало вчених-методистів (О. Бочкарьова, О. Вовк, Л. Гайдукова, Л. Лощиніна, Л. Орловська, В. Перлова, О. Пінська, Д. Руснак, Т. Стеченко та ін.). Звідси ми висуваємо ще один критерій – критерій **професійної спрямованості**, який передбачає відбір навчальних текстів з питань педагогіки і психології, проблем організації навчального процесу в Україні та англomовних країнах, особливостей навчання дітей дошкільного та шкіль-

ного віку, дорослих тощо.

Варто відмітити, що специфіка майбутньої професійної діяльності вчителів полягає у постійному спілкуванні ІМ з учнями / студентами, а вчителів, які, можливо, працюватимуть в іншомовних країнах, – і з батьками, з колегами. Тому вміння правильно побудувати дискурс і використовувати його в різноманітних ситуаціях іншомовного спілкування визначає ефективність і успішність професійних контактів. Отже, зміст професійно спрямованих текстів повинен як розширювати психолого-педагогічні знання студентів, так і слугувати опорою для побудови власного висловлювання у найрізноманітніших ситуаціях професійного спілкування.

Під час відбору текстового матеріалу для формування АГК необхідно також куруватись кількісним критерієм *обсягу текстів*. Так, для інтерактивного навчання англомовної граматики вважаємо за доцільне відбирати тексти невеликого обсягу, що дозволить витрачати мінімум часу на семантизацію невідомих слів та на розуміння ситуативного контексту, зосере-

джуючи основну увагу студентів на функціонуванні ГС Passive Voice у мовленні. Стосовно тривалості звучання аудіотекстів, то оптимальною слід вважати тривалість до трьох хвилин, оскільки такий аудіотекст не перебільшує здатності студентів утримувати інформацію та є достатнім для визначення точності й глибини розуміння [18, с.92].

Отже, для формування АГК майбутніх філологів засобами інтерактивного навчання необхідно застосувати системно-функціональну організацію граматичного матеріалу, яка враховує як комунікативну, так і когнітивну основи навчання. При відборі текстового матеріалу доцільно керуватися такими критеріями: автентичності; відповідності змістовно-мовних характеристик текстів програмним вимогам; пізнавальної цінності; комунікативної спрямованості; мотивуючої здатності; професійної спрямованості; обсягу текстів.

Перспектива подальшого дослідження полягає у розробці системи вправ для формування АГК майбутніх філологів засобами інтерактивного навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азимов Э.Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э.Г. Азимов, А.Н. Щукин. – М.: ИКАР, 2009. – 448 с.
2. Веклич Ю.І. Використання автентичних текстів у процесі формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів початкової школи / Ю.І. Веклич // Вісник психології і педагогіки [Електронний ресурс] : зб. матеріалів Міжкафедрального методологічного семінару "Сучасні освітні стратегії формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи" (22 листопада, 2012 р., м.Київ) / Педагогічний інститут Київського університету ім. Б. Грінченка, Інститут психології і соціальної педагогіки Київського університету ім. Грінченка. – Випуск 10. – К., 2012. – Режим доступу: www.psyh.kiev.ua/Збірник_наук_праць_-Випуск_10.
3. Горюнова Е.С. Критерии отбора текстов для обучения студентов неязыковых вузов иноязычному профессионально ориентированному чтению / Е.С. Горюнова // Вестник ТГПУ. – Томск, 2011. – Вып. 2 (104). – С. 60-64.
4. Дацків О.П. Методика формування вмінь говоріння у майбутніх учителів англійської мови засобами драматизації : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / О.П. Дацків. – Київ, 2011. – 318 с.
5. Колшанский Г.В. Лингвокоммуникативные аспекты речевого общения / Г.В. Колшанский // Иностранные языки в школе. – 1985. – №1. – С.10-14.
6. Конопленко Л.О. Критерії відбору професійно-орієнтованих текстів для навчання вивчаючого читання майбутніх спеціалістів з захисту інформації / Л.О. Конопленко // Вісник НТУУ «КПІ». Серія: Філологія. Педагогіка. – К., 2013. – Вип. 1. – С. 111-118.
7. Корецкая Д.В. Принцип автентичности в обучении немецкому языку [Електронний ресурс]. / Д.В. Корецкая. – Режим доступу: www.pglu.ru/lib/publications/University_Reading/2010/IV/uch_2010_IV_00023.pdf.
8. Лукина Л.М. Использование автентичных материалов при обучении аудированию для формирования социокультурной компетенции [Електронний ресурс]. / Л.М. Лукина. – Режим доступу: <http://arch.kyrlibnet.kg/?&npage=download&nadd=7940>
9. Новый тлумачний словник української мови: [у 3 т.] / [уклад. В.Яременко, О.Сліпушко]. – К.: Видавництво «Аконіт», 2008. – [2-ге вид., випр.]. – Т.2. – 2008. – 926 с.
10. Носонович Е.В. Методическая автентичность в обучении иностранным языкам / Е.В. Носонович // Иностранные языки в школе. – 2000. – №1. – С.11-16.
11. Носонович Е.В. Параметры автентичного учебного текста / Е.В. Носонович, Р.П. Мильруд // Иностранные языки в школе. – 1999. – №1. – С.11-18.
12. Орловська Л.К. Формування граматичної компетенції в усному мовленні на засадах інтегрованого навчання у майбутніх учителів англійської мови: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Л.К. Орловська. – Київ, 2010. – 304 с.
13. Пасічник Т.Д. Технологія відбору навчальних матеріалів з метою організації навчання майбутніх філологів писемного двостороннього перекладу / Т.Д. Пасічник // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – Хмельницький: ХІСТ, 2011. – №3. – С. 150-152.
14. Писанко М.Л. Зміст і структура іншомовної соціокультурної компетенції / М.Л. Писанко // Вісник КНЛУ. Серія: Педагогіка та психологія. – К., 2009. – Вип.16. – С.29-35.
15. Плотніков Є.О. Формування англомовної рецептивної граматичної компетенції у майбутніх учителів з використанням мультимедійних навчальних засобів: дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / Є.О. Плотніков. – Київ, 2013. –

321 с.

16. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання) : Проект / Колектив авт.: С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей (керівники), Ю. В. Головач та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2001. – 245 с.

17. Рогинко Е.В. Интерактивные методы обучения студентов иноязычному профессиональному общению на основе текстов по специальности (английский язык; технический вуз) : дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / Е.В. Рогинко. – Москва, 2009. – 187 с.

18. Руснак Д.А. Формування граматичної компетенції у майбутніх викладачів французької мови з комп'ютерною підтримкою: дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / Д.А. Руснак. – Київ, 2009. – 354 с.

19. Ряшенцева Д.Г. Использование аутентичных текстов в обучении устному иноязычному общению студентов языкового вуза в рамках проблемного подхода [Электронный ресурс]. / Д.Г. Ряшенцева. – Режим доступа: www.ifl.ru/docs/publications/ryashentseva.doc

20. Семенчук Ю.О. Формування англомовної лекси-

чної компетенції у студентів економічних спеціальностей засобами інтерактивного навчання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Ю.О.Семенчук. – Київ, 2007. –280 с.

21. Ситнов Ю.А. Коммуникативно-когнитивный подход к развитию грамматической компетенции студентов-лингвистов (на материале сложных грамматических явлений испанского языка): дис. ... доктора пед. наук: 13.00.02 / Ю.А. Ситнов. – Пятигорск, 2005. – 345 с.

22. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам: базовый курс: [пособие для студентов пед. вузов и учителей] / Е.Н. Соловова. – М.: АСТ: Астрель, 2008. – 238 с.

23. Широкова Л.А. Обучение грамматике на начальном этапе средней школы на коммуникативно-когнитивной основе (на материале английского языка): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Л.А. Широкова. – Санкт-Петербург, 2000. – 182 с.

24. Harmer J. The Practice of English Language Teaching / J. Harmer. – [3-rd edition]. – Longman ELT, 2001. – 384 p.

REFERENCES

1. Azimov E.G. The new dictionary of methodological terms and concepts (theory and practice of teaching languages) / E.G. Azimov, A.N. Shchukin. – Moscow: IKAR Publ., 2009. – 448 p.

2. Veklych Yu.I. Using authentic texts in the process of forming future primary school teachers' sociocultural competence / Yu.I. Veklych // Bulletin of Psychology and Pedagogics [Electronic resource]: Proceedings of the Interdepartmental Methodological Workshop on Modern Educational Strategies of Forming Future Primary School Teachers' Professional Competence (November 22, 2012, Kyiv) / The Pedagogical Institute of Borys Grinchenko Kyiv University, the Institute of Psychology and Social Pedagogy of Borys Grinchenko Kyiv University. – Issue 10. – Kyiv, 2012. – Available at:

www.psyh.kiev.ua/Збірник_наук_праць._Випуск_10. (accessed 5 March 2014)

3. Goryunova E.S. Criteria of selecting texts for teaching profession-oriented reading to non-language university students / E.S. Goryunova // Bulletin of TSPU. – Tomsk, 2011. – Issue 2 (104). – P. 60-64. (in Russian)

4. Datskiv O.P. Methodology of forming future English teachers' speaking skills via dramatization: thesis cand. ped. sci.: 13.00.02 / O.P. Datskiv. – Kyiv, 2011. – 318 p.

5. Kolshanskiy G.V. Linguo-communicative aspects of speech communication / G.V. Kolshanskiy // Foreign languages at school. – 1985. – No.1. – P. 10-14.

6. Konoplenko L.O. Criteria of selecting profession-oriented texts for teaching intensive reading to future information security specialists / L.O. Konoplenko // Bulletin of NTUU "KPI". Series: Philology. Pedagogics. – Kyiv, 2013. – Issue 1. – P. 111-118.

7. Koretskaya D.V. The principle of authenticity in teaching German [Electronic resource]. / D.V. Koretskaya. – Available at:

www.pglu.ru/lib/publications/University_Reading/2010/I/V/uch_2010_IV_00023.pdf. (accessed 12 February 2014)

8. Lukina L.M. Using authentic materials in teaching listening comprehension for forming sociocultural competence [Electronic resource]. / L.M. Lukina. – Available at:

<http://arch.kyrlibnet.kg/?&npage=download&nadd=7940> (accessed 24 February 2014)

9. The New Explanatory Dictionary of the Ukrainian language (3-Volume set) / [compilers: V.Yaremenko, O.Slipushko]. – Kyiv: Akonit Publ., 2008. – [2nd ed., revised]. – Vol.2. – 2008. – 926 p.

10. Nosonovich E.V. Methodical authenticity in teaching foreign languages / E.V. Nosonovich // Foreign languages at school. – 2000. – No.1. – P. 11-16.

11. Nosonovich E.V. Characteristics of the authentic academic text / E.V. Nosonovich, R.P. Millrood // Foreign languages at school. – 1999. – No.1. – P. 11-18.

12. Orlovska L.K. Forming English grammar competence in oral speech on principles of integrated studies of future teachers: thesis ... cand. ped. sci.: 13.00.02 / L.K. Orlovska. – Kyiv, 2010. – 304 p.

13. Pasichnyk T.D. Technology of selecting educational materials for teaching written bilingual translation to future philologists / T.D. Pasichnyk // Collected scientific papers of the Khmelnytskyi Institute of Social Technologies of the University "Ukraine". – Khmelnytskyi: KhIST Publ., 2011. – No.3. – P. 150-152.

14. Pysanko M.L. The essence and structure of foreign language sociocultural competence / M.L. Pysanko // Bulletin of KNLU. Series: Pedagogics and Psychology. – Kyiv, 2009. – Issue 16. – P. 29-35.

15. PlotnikovYe.O. Forming receptive grammar competence of future English language teachers using multimedia learning tools: thesis ... cand. ped. sci.: 13.00.02 / Ye.O. Plotnikov. – Kyiv, 2013. – 321 p.

16. Curriculum for English language development in universities and institutes (Draft 2) / Composite authors: S.Yu. Nikolayeva, M.I. Solovey (project managers), Yu.V. Holo-

- vach, and others. – Vinnytsia: Nova Knyha, 2001. – 245 p.
17. Roginko E.V. Interactive methods of teaching foreign language professional communication to students on the basis of speciality-oriented texts (the English language; technical higher educational institutions): thesis ... cand. ped. sci.: 13.00.02 / E.V. Roginko. – Moscow, 2009. – 187 p.
18. Rusnak D.A. The Computer Assisted Forming Future French Teachers Grammar Competence: thesis ... cand. ped. sci.: 13.00.02 / D.A. Rusnak. – Kyiv, 2009. – 354 p.
19. Ryashentseva D.G. Using authentic texts in teaching foreign language oral communication to language university students within the framework of problem-based approach / D.G. Ryashentseva. – Available at: www.ifl.ru/docs/publications/ryahenzeva.doc (accessed 5 February 2014)
20. Semenchuk Yu.O. Forming English lexical competence with students of economic specialties by means of interactive teaching: thesis ... cand. ped. sci.: 13.00.02 / Yu.O. Semenchuk. – Kyiv, 2007. – 280 p.
21. Sitnov Yu.A. The communicative and cognitive approach to the development of grammar competence of students-philologists (on the material of complex grammatical phenomena of the Spanish language): thesis ... dr. ped. sci.: 13.00.02 / Yu.A. Sitnov. – Pyatigorsk, 2005. – 345 p.
22. Solovova E.N. Methodology of teaching foreign languages: a basic course: [textbook for students of pedagogical universities and teachers] / E.N. Solovova. – Moscow: AST: Astrel, 2008. – 238 p.
23. Shirokova L.A. Teaching grammar at primary school within the communicative and cognitive framework (the English language): thesis ... cand. ped. sci.: 13.00.02 / L.A. Shirokova. – St. Petersburg, 2000. – 182 p.
24. Harmer, J. (2001), *The Practice of English Language Teaching*, 3-rd ed., Longman ELT.

Н. В. Якимчук

ОТБОР И ОРГАНИЗАЦИЯ УЧЕБНОГО МАТЕРИАЛА ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ГРАММАТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ФИЛОЛОГОВ СРЕДСТВАМИ ИНТЕРАКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ

В статье рассматривается проблема отбора и организации учебного материала для формирования англоязычной грамматической компетентности будущих филологов средствами интерактивного обучения. Описаны способы организации грамматического материала; определено и обосновано единицу и критерии отбора речевого материала для интерактивного обучения грамматики.

Ключевые слова: отбор и организация учебного материала, единица отбора, критерии отбора, текст, грамматическая компетентность, интерактивное обучение, коммуникативно-когнитивный подход.

N. V. Yakymchuk

SELECTION AND ORGANIZATION OF LEARNING MATERIAL FOR FORMING FUTURE PHILOLOGISTS' ENGLISH GRAMMAR COMPETENCE BY MEANS OF INTERACTIVE TEACHING

The teaching of grammar is one of the most important aspects of foreign language teaching, since fluent oral or written communication is almost impossible without a good knowledge of grammar. Grammar competence enables students to correctly perceive others' thoughts and competently express their own ideas. We believe that the optimization of the process of grammar teaching is ensured by the application of interactive means of teaching. Interactive teaching of grammar takes into consideration students' experience, needs and interests, and is based on the principles of communicative orientation, consciousness and activity of students. The present article focuses on the problem of the selection and organization of the learning material for forming future philologists' English grammar competence by means of interactive teaching. It describes the ways of the organization of the grammatical material, defines and substantiates the unit and criteria of the selection of the speech material for interactive grammar teaching. It is concluded that the systematic and functional organization of the grammatical material, which takes into account both communicative and cognitive bases of learning, should be applied in the process of interactive teaching of grammar. The author defines such criteria for text selection as authenticity, compliance of content and linguistic characteristics of the text with syllabus requirements, cognitive value, communicative orientation, motivational value, professional orientation, text length.

Keywords: selection and organization of learning material, selection unit, selection criteria, text, grammar competence, interactive teaching, communicative and cognitive approach.

Подано до редакції 27.12.2013